

คาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่

CABARET IN CHIANG MAI

ชัชวิชัย ใจหาญ¹, สุณิสา สุกิน² และ นิสารัตน์ มุ่งพุทธรักษา³

Chappavich Jaihan¹, Sunisa Sukin² and Nisaratt Moagputaraksa³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถ.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300^{1,2,3}

Chiang Mai Rajabhat University 202 Chang Puak Road, Muang District, Chiang Mai, 50300^{1, 2, 3}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา รูปแบบ องค์ประกอบการแสดง และบทบาทหน้าที่ของคาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อสังคม โดยได้ทำการสำรวจคาบารเร่ต์ทุกคณะในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า คาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งหมด 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบโรงละคร มีที่นั่งผู้ชมคล้ายกับโรงภาพยนตร์ มีเวทีขนาดใหญ่ เครื่องแต่งกาย ฉาก แสง สี เสียง เต็มรูปแบบ ฉากสามารถเปลี่ยนได้ ใช้นักแสดงเป็นจำนวนมาก ทำเดินมีทั้งรวดเร็วแข็งแรง และสวยงามอ่อนช้อยตามรูปแบบของการแสดง 2) รูปแบบคลับ บาร์ สถานบันเทิง มีโต๊ะ บาร์ สำหรับให้นักท่องเที่ยวนั่งดื่มสังสรรค์พร้อมรับชมการแสดง เวทีมีขนาดเล็ก ใช้นักแสดง 1-5 คน ฉากไม่สามารถเปลี่ยนได้ ทำเดินจะเน้นความแข็งแรงเร็ว สุกสนาน ตามจังหวะ และ 3) รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่พบคือ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี ซึ่งมีการแสดงคาบารเร่ต์เป็นส่วนหนึ่ง แสดงบริเวณลานกว้าง ฉากเป็นธรรมชาติ มีที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยว ทำเดินมีความแข็งแรงรวดเร็ว สุกสนาน และทำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม องค์ประกอบของการแสดงแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) แนวความคิดในการสร้างสรรค์การแสดง 2) นักแสดง 3) เครื่องแต่งกาย 4) ฉาก และ 5) ทำเดิน ส่วนบทบาทหน้าที่นั้น มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านคุณค่า 2) ด้านการท่องเที่ยว 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านสังคม

คำสำคัญ : คาบารเร่ต์, เชียงใหม่

ABSTRACT

The objective of this research was to study performance's composition and styles, and role of cabaret's show in Chiang Mai, Thailand. This study was qualitative research. Every cabaret's show in Chiang Mai had been surveyed. Data was collected through observation and interview. Related documents and information were explored as well.

The results of this study showed that the cabarets' show in Chiang Mai had three main styles such as theatre style, restaurant and bar style, and environmental style. Firstly, theatre style had full theatrical compositions, i.e., box office, proscenium stage, theatre scenes, light and sound, and theatre props. The shows were varieties and took many dancers. Secondary, the cabaret in restaurant and bar style was smaller than in theatre style and the stage was fixed, the audiences would enjoy the show during the dinner. There were 1-5 dancers for a show and the shows emphasized on dance rhythm (fast and fun). Lastly, the environmental style was found in Chiang Mai's night safari. The shows were performed on empty field or open stage surrounding with trees.

The cabaret shows had five main compositions such as creative concept of the show, dancers, costumes, stage scenes, and dance style. Additionally, the cabarets were four significant values for Chiang Mai's society such as the cultural value, tourism value, business value, and social value.

KEYWORDS : Cabaret, Chiang Mai

บทนำ

ศิลปะการแสดงเป็นส่วนหนึ่งของคนในสังคมที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไปตามแต่ละสังคมและตามแต่ละพื้นที่ที่สามารถบ่งบอกถึงรสนิยมของกลุ่มคนนั้น ๆ ซึ่งการแสดงแต่ละพื้นที่ ปัจจุบันมีทั้งรูปแบบที่เป็นแบบแผนตามขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ที่ได้มีการสืบทอดกันมานานและแบบประยุกต์การแสดงให้ มีความหลากหลายในแบบสมัยใหม่ หรือร่วมสมัย ได้แก่ การเล่นละคร การร้องเพลง

และการเต้น ซึ่งมีรายละเอียดการแสดงแตกต่างกันออกไป ปัจจุบันการแสดงได้รับความนิยมของคนในสังคมทั่วไป เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนคลายและสร้างความสนุกสนานบันเทิงแก่ผู้ชมที่สามารถหรรบชมได้ง่าย มีทั้งการแสดงสดและการแสดงโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งผู้ชมมีสิทธิเลือกชมสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ได้

การแสดงของสาวประเภทสองในปัจจุบันที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่เป็นที่ยอมรับและสร้างชื่อเสียง

ให้กับประเทศไทยอย่างมาก คือ การแสดงที่เรียกว่า คาบารเร่ต์ (Cabaret) ซึ่งการแสดงคาบารเร่ต์นี้ เป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ การใช้สาวประเภทสอง (เป็นผู้ชายที่ร่างกายและจิตใจเป็นผู้หญิง) รวมไปถึงเกย์ (ร่างกายเป็นผู้ชายแต่จิตใจเป็นผู้หญิง) โดยไม่ใช้ผู้หญิงแสดงมีรูปแบบการแสดงที่หลากหลาย ได้แก่ การร้องเพลง การเต้น การเล่นละคร การแสดงตลก เป็นต้น การแสดงคาบารเร่ต์มีอัตลักษณ์ที่สำคัญ เรียกว่า การลิปซิงค์ (Lip-synch) คือการที่นักแสดงหลักขยับปากให้ตรงกับเนื้อร้องของเพลง โดยไม่เปล่งเสียงออกมา พร้อมกับเต้นประกอบเพลงอย่างสวยงาม

ประเทศไทยมีคณะคาบารเร่ต์เกิดขึ้นมากมายตามเมืองท่องเที่ยว ได้แก่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กรุงเทพมหานคร จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีคณะคาบารเร่ต์ชื่อเสียง โด่งดังมากมาย ได้แก่ คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา คณะอัลคาซ่า คาบารเร่ต์ โซว์ คณะมิโมซ่า พัทยา คณะโคลอสเซียม คาบารเร่ต์ โซว์ พัทยา เป็นต้น รวมถึง คาบารเร่ต์ที่ทำการแสดงตามแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานบันเทิงต่าง ๆ จึงสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมของนักท่องเที่ยวจึงสามารถสร้างชื่อเสียงและรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของประเทศไทย ทำให้มีอัตรานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดสถานที่ท่องเที่ยวใน

รูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และสถานที่ที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ คือ การแสดงคาบารเร่ต์ของสาวประเภทสอง ที่มีรูปแบบการแสดงที่หลากหลาย ตามสถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งบันเทิงต่าง ๆ มากมายหลายคณะ

แต่เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลของการแสดงคาบารเร่ต์ของจังหวัดเชียงใหม่ยังไม่มีรวบรวมไว้เป็นหลักฐานบันทึกเป็นเอกสารทางวิชาการ ซึ่งอนาคตการแสดงอาจสูญหายหรือมีการพัฒนารูปแบบการแสดงไปจากเดิม คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อคาบารเร่ต์จังหวัดเชียงใหม่ โดยคณะผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่า ผลที่ได้จากงานวิจัย สามารถนำไปเป็นองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์การแสดงของชาติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดการแสดงรูปแบบอื่นต่อไปได้ในอนาคต

คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นมาของคาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่ องค์ประกอบของการแสดงคาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่ และบทบาทหน้าที่ของคาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการดังนี้

การเลือกพื้นที่ศึกษา

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยพบคณะคาบารเร่ต์ที่แสดงประจำตามสถานที่

ต่าง ๆ ได้แก่ มิราเคิล คาบาร์เรต์ เชียงใหม่ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี เชียงใหม่ คาบาร์เรต์ รัมย์บาร์ เซอเคิล อะดัม มายเวย์ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา 3 สถานที่ ดังนี้

1. บริษัทมิราเคิล คาบาร์เรต์เชียงใหม่ จำกัด

2. เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี

3. รัมย์ บาร์ เชียงใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ รวมถึงการสังเกตการณ์แล้วจดบันทึกและบันทึกภาพ โดยได้สัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. สุภาพ แสงคำชู ผู้อำนวยการฝ่ายการแสดง ทิฟฟานี โซว์ พัทยา

2. สุรัชย์ วงศ์หาญ นักแสดงมิราเคิล คาบาร์เรต์ เชียงใหม่

3. ณัฐพล ยศเป้ง นักแสดงมิราเคิล คาบาร์เรต์ เชียงใหม่

4. ณัฏฐ์ ตริยคุณ เพ็ชรกล้า ผู้จัดการ รัมย์ บาร์ เชียงใหม่

5. กันตภณ เนียมมณี ผู้ออกแบบการแสดง รัมย์บาร์ เชียงใหม่

6. วรวิมลย์ บำรุง หัวหน้าฝ่ายการแสดง เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี

7. วรเทพ ล้วนแก้ว ผู้สอนเต้นนักแสดงเชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี และนักแสดง รัมย์บาร์ เชียงใหม่

การจัดกระทำข้อมูล

1. นำข้อมูลเบื้องต้นต่าง ๆ ที่ได้ มาจัดจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ถอดความข้อมูลจากการบันทึกคำสัมภาษณ์แล้วนำมาจัดจำแนกจัดหมวดหมู่และเรียบเรียงให้เป็นข้อมูลทางด้านเอกสารตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อเตรียมพร้อมสู่กระบวนการวิเคราะห์ต่อไป

3. นำข้อมูลเอกสารที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมข้อมูลจากภาคสนามและข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเชื่อมโยงกันแล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงคาบาร์เรต์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ทฤษฎีประวัติศาสตร์ของ ฟรานซ์ โบแอส (Boas, P.1858-1942 อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2537)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบของการแสดงคาบาร์เรต์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักทฤษฎี นาฏยลักษณะของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์

3. การวิเคราะห์ความสำคัญของคาบาร์เรต์ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อสังคม โดยใช้ทฤษฎีหน้าที่นิยมของ บรอนิสลอมาลินอฟสกี (Malinowski, P, 1884-1942 อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2537)

สรุปผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ความเป็นมาของคาบารีเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่
2. องค์ประกอบการแสดงของคาบารีเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่
3. บทบาทหน้าที่ของคาบารีเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อสังคม

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ ซึ่งมีความเจริญในด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม เป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ รวมไปถึงความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวหรือสถานบันเทิงในรูปแบบสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยวหรือสถานบันเทิงยามค่ำคืน ที่มีการแสดงของสาวประเภทสอง ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก คือ การแสดงคาบารีเร่ต์ (Cabaret) คาบารีเร่ต์เป็นการแสดงที่ใช้สาวประเภทสองและเกย์แสดง จะไม่ใช้ผู้ชายและผู้หญิงแสดง โดยมีรูปแบบการแสดงหลากหลาย ได้แก่ การร้องเพลง การเต้น การเล่นละคร การแสดงตลก เป็นต้น โดยนำเสนอรูปแบบการแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ หรือในรูปแบบของความเป็นสากลที่เน้นความสนุกสนาน ประกอบกับเครื่องแต่งกาย ฉาก แสง สี เสียง ที่มีความสวยงามตระการตา มีนักแสดงหลักสวมบทบาท

เป็นนักร้องของการแสดงนั้น โดยการลิปซิง (คือการขยับปากไปตามเนื้อร้องของเพลง แต่ไม่ออกเสียง) และมีนักแสดงประกอบ เดินไปตามจังหวะของเพลง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เด่นของการแสดงคาบารีเร่ต์

คาบารีเร่ต์ในประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2517 โดยนักธุรกิจบาร์เกย์ที่ได้ไปชมการแสดงละครบอร์โดเวย์ของต่างประเทศจากหลายสถานที่ แล้วได้นำมาพัฒนาปรับปรุงการแสดงให้มีรูปแบบในปัจจุบัน เนื่องจากได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงได้สร้างเป็นโรงละครสำหรับการแสดงคาบารีเร่ต์โดยเฉพาะ ซึ่งคาบารีเร่ต์คณะแรกของประเทศไทยคือ ทิฟฟานี โชว์ พัทยา จังหวัดชลบุรี ต่อมาจึงได้มีคณะคาบารีเร่ต์แสดงอยู่หลายคณะทั้งในพัทยา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดภูเก็ต รวมถึงจังหวัดเชียงใหม่

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยได้พบคณะคาบารีเร่ต์ที่แสดงประจำตามสถานที่ต่าง ๆ หลายสถานที่ ได้แก่ มิราเคิล คาบารีเร่ต์ เชียงใหม่ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี เชียงใหม่ คาบารีเร่ต์ รัมบาร์ เซอเคิล อะดัม มายเวย์ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสามารถแยกรูปแบบการแสดงออกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การแสดงในรูปแบบของโรงละคร คือ ลักษณะคล้ายกับโรงภาพยนตร์มีที่นั่งสำหรับผู้ชม และมีเวทีฉาก แสง สี เสียง เต็มรูปแบบสามารถบรรจุผู้ชมได้เป็นจำนวนมาก มีขนาดใหญ่ ได้แก่ มิราเคิล คาบารีเร่ต์ เชียงใหม่

2. การแสดงในรูปแบบของพับ บาร์สถานบันเทิงยามค่ำคืน คือ ลักษณะเป็นพับบาร์ มีที่นั่งไว้สำหรับนักท่องเที่ยวมาดื่มสังสรรค์ทั่วไป มีการเปิดเพลงแนวต่าง ๆ และมีเวทีสำหรับการแสดงที่สามารถแสดงได้ประมาณ 1-5 คน ขนาดไม่ใหญ่มาก อาจจะมีฉากเป็นผ้าม่านตายตัว ได้แก่ เชียงใหม่ คาบาร์เรต์, รัมบาร์, เซอเคิล, อะดัม, มายเวย์

3. การแสดงในรูปแบบตามแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ คือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติและมีการแสดงคาบาร์เรต์อยู่ในสถานที่นั้น เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี

ซึ่งการแสดงทั้ง 3 รูปแบบ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนี้ คณะผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สรุป ความเป็นมา รูปแบบองค์ประกอบของการแสดง และบทบาทหน้าที่ ที่มีต่อสังคม ได้ดังนี้

1. การแสดงคาบาร์เรต์รูปแบบ “โรงละคร”

ภาพที่ 1 การแสดงคาบาร์เรต์รูปแบบโรงละคร

คาบาร์เรต์ที่แสดงในโรงละครของจังหวัดเชียงใหม่ พบเพียง 1 คณะเท่านั้น คือ มิราเคิล คาบาร์เรต์ เชียงใหม่ แต่เดิมโรงละครสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นสถานที่การแสดงของ

คาบาร์เรต์ คณะโซ่ม่อน เชียงใหม่ แล้วได้เลิกกิจการไป ต่อมาได้มีการปรับปรุงขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นคาบาร์เรต์คณะมิราเคิล คาบาร์เรต์ เชียงใหม่ ในปัจจุบัน โดยเน้นนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ สามารถรองรับผู้ชมได้ประมาณ 465 ที่นั่ง โดยแยกเป็นที่นั่งชั้นพิเศษจำนวน 222 ที่นั่ง และที่นั่งธรรมดา จำนวน 243 ที่นั่ง มีเวทีขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 30 เมตร

การแสดงมีความหลากหลายทั้งการร้องเพลง การเต้น การแสดงละคร การแสดงตลก และยังมีการแสดงถึงวัฒนธรรมประจำชาติต่าง ๆ ทั้งในแถบยุโรป และเอเชีย โดยเน้นการแสดงวัฒนธรรมในแถบประเทศเอเชียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการแสดงของประเทศจีน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวจีน ใน 1 รอบมีการแสดงทั้งหมด 15 ชุด ใช้เวลาแสดงทั้งหมดประมาณ 1 ชั่วโมง 15 นาที การแสดงมี 2 ลักษณะ คือ การแสดงที่มีฉากประกอบ และการแสดงหน้าม่าน แสดงสลับกันเพื่อให้มีช่วงเวลาในการจัดการการแสดงชุดต่อไปตามลำดับ

การสร้างสรรคการแสดงแต่ละชุดทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงต้องมาประชุมกัน เช่น ฝ่ายเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ฝ่ายดนตรี เพลง ฝ่ายฉาก ฝ่ายช่างศิลป์ ฝ่ายเทคนิคพิเศษแสง สี เสียง ฝ่ายออกแบบท่าเต้น และผู้จัดการการแสดง เพื่อคิดรูปแบบการแสดงขึ้นใหม่ ให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และต้องมีแรงบันดาลใจ มีแนวความคิดในการสร้างสรรคการแสดง

องค์ประกอบของการแสดง ประกอบด้วย นักแสดงทั้งหมดประมาณเกือบ 100 คน แบ่งนักแสดงของแต่ละชุดการแสดง ได้แก่ นักแสดงหลัก 1 คน นักเต้นประกอบประมาณ 2-20 คน ด้วยเหตุที่เวทีมีขนาดใหญ่จึงต้องใช้นักแสดงจำนวนมาก ส่วนเครื่องแต่งกายมีการออกแบบให้ตรงกับแนวคิดของการแสดง ศิลปะของเครื่องแต่งกายชาติต่าง ๆ หรือความสวยงามตรงตามเอกลักษณ์ของคาบาริเร่ต์ คือเป็นชุดว่ายน้ำ ประกอบกับกระบังหลัง และศีรษะประดับไปด้วยขนนก ที่มีการออกแบบได้อย่างละเอียดสวยงาม เลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการแสดงบนเวที มีการเปลี่ยนฉากในรูปแบบต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนได้ ฉากมีไฟประดับเป็นฉาก 3 มิติ ซึ่งนักแสดงสามารถแสดงบนฉากได้ ประกอบกับระบบไฟ แสง สี เสียง ที่ช่วยเสริมการแสดงให้ดูสวยงามน่าสนใจ ท่าเต้นมีทั้งรวดเร็วแข็งแรง และสวยงามอ่อนช้อยตามรูปแบบของการแสดงที่แตกต่างกันในแต่ละชุดการแสดง นักแสดงทุกคนต้องมีการฝึกซ้อมทุกวัน เวลา 18.00-19.00 น. มีราเคิล คาบาริเร่ต์ เชียงใหม่ แสดงทุกวัน วันละ 1 รอบ สำหรับเวลาที่เปิดให้เข้าชม คือ เวลา 20.30 น. บางวันที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก อาจมีการเพิ่มรอบการแสดงเป็น 2 รอบ คือ เวลา 19.00 น. และ เวลา 20.30 น. บัตรเข้าชมราคาประมาณ 500 บาทต่อท่าน นอกจากนี้ยังมีการจัดการประกวดสาวประเภทสองที่มีชื่อการประกวดว่า Miss Healthy Thailand เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

2. การแสดงคาบาริเร่ต์รูปแบบ “ผับ บาร์ สถานบันเทิงยามค่ำคืน”

ภาพที่ 2 การแสดงคาบาริเร่ต์รูปแบบ ผับ บาร์ สถานบันเทิงยามค่ำคืน

คาบาริเร่ต์ที่แสดงอยู่ในผับ บาร์ สถานบันเทิงยามค่ำคืน ของจังหวัดเชียงใหม่ พบทั้งหมด 5 ที่ ได้แก่ เชียงใหม่ คาบาริเร่ต์ รัมบาร์ เซอเคิล อะดัมและมายเวย์ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละสถานที่ มีทั้งความแตกต่างกันและความคล้ายคลึงกัน จากผลการวิเคราะห์นี้ คณะผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลได้ว่า รัมบาร์เป็นสถานที่แสดงแบบเปิด คือผู้ชมสามารถเข้าชมได้เลยโดยไม่ต้องซื้อบัตรหรือเครื่องดื่ม ส่วนเชียงใหม่ คาบาริเร่ต์ เซอเคิล อะดัม และมายเวย์ เป็นบาร์แบบปิดที่ต้องซื้อบัตรเพื่อแลกเครื่องดื่ม หรือต้องซื้อเครื่องดื่มภายในร้านเพื่อชมการแสดง โดยส่วนใหญ่เริ่มมาจากการเปิดเป็นบาร์เกย์ ที่เน้นการแสดงผู้ชายเป็นหลัก ต่อมาการแสดงคาบาริเร่ต์เริ่มเป็นที่รู้จัก และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงได้นำการแสดงคาบาริเร่ต์ของสาวประเภทสองมาแสดงในร้าน มีลักษณะเป็นโต๊ะ หรือบาร์นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาดื่มสังสรรค์ พร้อมกับรับชมการแสดง

รูปแบบการแสดงมีทั้งการร้องเพลง การเต้น การแสดงละคร การแสดงตลก ทั้งเพลงสากลที่สนุกสนานเร้าใจ และเพลงที่เป็นวัฒนธรรมของชาติต่างๆ การสร้างสรรค์การแสดง เพลง เครื่องแต่งกาย ต้องคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือเทศกาลต่าง ๆ นักแสดงหลักต้องฝึกร้องเพลงที่ได้รับมอบหมาย องค์ประกอบของการแสดง ประกอบด้วยนักแสดงทั้งหมดประมาณ 12-15 คน โดยแบ่งนักแสดงตามชุดการแสดง ได้แก่ นักแสดงหลัก 1 คน นักเต้นประกอบ 2-4 คน บางครั้งอาจแสดงแค่คนเดียว หรือหลายคน เพื่อสลับหมุนเวียน ตามลำดับของแต่ละรอบ เครื่องแต่งกายส่วนใหญ่นักแสดงจะคิดเอง และทำเครื่องแต่งกายขึ้นมาเองตามจินตนาการ เวทีสำหรับการแสดงคาบาริเร่ในผับ บาร์ มีขนาดเล็ก ฉากหลังไม่สามารถเปลี่ยนได้ แต่มีผ้า幔ประดับสวยงาม ทำเด่นจะเน้นความแข็งแรงเร้าใจ สนุกสนานตามจังหวะทำนองของเพลง เน้นทักษะการเต้นของนักแสดงที่มีความหลากหลายของท่าเต้น การแสดงคาบาริเร่ในผับ บาร์ ส่วนใหญ่จะแสดง 2 รอบ คือ รอบ 22.00 น. แสดงประมาณ 4-5 เพลง และรอบ 23.00 น. แสดงประมาณ 9-10 เพลง ตามแต่ช่วงเวลาการแสดงของแต่ละสถานที่ นักแสดงทุกคนต้องทำการฝึกซ้อมทุกวัน เพื่อให้สามารถเต้นได้ทุกเพลง และในระหว่างแสดงสามารถรับเงินรางวัลจากนักท่องเที่ยวได้ จึงกลายเป็นรายได้นอกเหนือจากรายได้ประจำที่สามารถสร้างรายได้ให้กับนักแสดงได้เป็นอย่างดี

3. การแสดงคาบาริเร่รูปแบบ

“แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ”

ภาพที่ 3 การแสดงคาบาริเร่รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

คาบาริเร่ที่แสดงอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ พบเพียง 1 แห่ง คือ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี เป็นสวนสัตว์กลางคืนแห่งแรกของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2549 มีพื้นที่กว่า 819 ไร่ นอกจากการแสดงของสัตว์นานาชนิด ยังมีการแสดงน้ำพุดนตรี แสดงในรูปแบบสื่อผสมมาน้ำยิงใหญ่สวยงาม และการแสดงคาบาริเร่ของสาวประเภทสองที่สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก

การแสดงมีทั้งการแสดงเพลงสากลที่สนุกสนาน และการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ในบางชุดการแสดงต้องมีความสอดคล้องกับเทศกาลต่าง ๆ โดยเฉพาะการแสดงศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยที่เน้นการแสดงฟ้อนรำตามแบบฉบับของชาวล้านนา เช่น ฟ้อนเทียน ฟ้อนจ้อง ฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ฟันไฟ เป็นต้น การแสดงจะแสดงบริเวณลานกว้าง ฉากหลังเป็นธรรมชาติสวยงาม มีที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวรับชมการแสดง และมีการ

บริหารจัดการแสดงที่ไม่เหมือนที่อื่น กล่าวคือ ผู้บริหารจะว่าจ้างฝ่ายจัดการแสดง โดยการทำ สัญญาครั้งละ 6 เดือน ซึ่งฝ่ายจัดการแสดงต้อง จัดการแสดงเสนอในชุดใหม่ ๆ 4 ชุดการแสดง ต่อการทำสัญญาในแต่ละครั้ง โดยผู้บริหาร จะจ่ายค่าตอบแทนให้กับฝ่ายจัดการแสดง เป็นรายเดือน โดยให้หัวหน้าฝ่ายจัดการแสดง เป็นผู้บริหารการเงินในส่วนของการจ่ายค่าตอบแทน ของนักแสดง ค่าสร้างสรรคการแสดงตามใน สัญญา รวมถึงค่าเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแสดง จึงสรุปได้ว่าการแสดงของ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี จะมีการปรับเปลี่ยน ทุก ๆ 6 เดือน

องค์ประกอบของการแสดง ประกอบ ด้วย นักแสดงทั้งหมด 14 คน มีชายร่วมแสดง 2 คน การแสดงใน 1 รอบ ใช้นักแสดง 14 คน เพราะแสดงรอบละ 1 ชุดการแสดง เครื่อง แต่งกายเป็นหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายจัดการแสดง ในการออกแบบ และทำเครื่องแต่งกาย ฉากเป็น ธรรมชาติ ซึ่งการแสดงจะแสดงบนลานกว้าง ประกอบกับไฟ แสง สี เสียง เพื่อทำให้การแสดง มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น โดยมีนักออกแบบ ทำเด่นเป็นผู้สอนเต้น ทำเด่น หรือทำรำ มีทั้ง ความแข็งแรง รวดเร็วสนุกสนาน และท่าทาง การรำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม การแสดงคา บาเร่ต์ของเชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี แสดงวันละ 4 รอบ คือ เวลา 18.00น. 19.00น. 20.00น. และ เวลา 21.00น. รอบละ 1 ชุด ใช้เวลาในการแสดง ประมาณ 8-10 นาที นักแสดงทุกคนต้องมีการ ฝึกซ้อมทุกวัน เพราะต้องเต้นหรือรำได้ทุกเพลง ราคาบัตรเข้าชมการแสดงคาบาเร่ต์จะรวมอยู่ในราคาบัตรค่าเข้าชมของเชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี

ประมาณ 300 บาท

จากผลการวิจัยคณะผู้วิจัยได้สรุป บทบาทหน้าที่ของคาบาเร่ต์จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีผลต่อสังคมได้ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ด้านการท่องเที่ยว คาบาเร่ต์จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว โดยการจัดการประกวดสาว ประเทสสอง คือ Miss Healthy Thailand จึงเป็น ที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยว สนใจมาชมการแสดง และเป็นการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวจากเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่กระจาย ไปยังภูมิภาคใกล้เคียง

2. บทบาทหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ เมื่อ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเที่ยวสถานที่ ท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน สินค้า และบริการ อย่างมากมาย กลายเป็นการ นำรายได้เข้าประเทศ ช่วยกระตุ้น และเสริม สร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย

3. บทบาทหน้าที่ด้านคุณค่า เมื่อ นักท่องเที่ยวได้รับชมการแสดง จึงทำให้เกิด อารมณ์สุนทรีย์คล้อยตามไปกับการแสดง ทำให้ มีความสุข เพลิดเพลิน สนุกสนาน และเป็นการ ชิมชั้บถึงความงามของ ศิลปวัฒนธรรม เครื่อง แต่งกาย สถาปัตยกรรม ประจำชาติต่าง ๆ จากการแสดง โดยเฉพาะความงามของการ แสดงไทย ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและบ่งบอก ถึงความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี

4. บทบาทหน้าที่ด้านสังคม คณะ คาบาเร่ต์ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก่อตั้งอยู่ ตามแหล่งชุมชน และสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้น ทำให้มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่มิทักษะความสามารถ มีใจรักการแสดงด้านคาบาเร่ต์ เข้าทำงาน

ตามคาบารเร่ต์คณะต่าง ๆ จำนวนมากจึงเป็น
การสร้างรายได้ระหว่างการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยตาม
วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้วิจัย
สามารถอภิปรายผล เพื่อให้ทราบถึงสาระ
สำคัญของคาบารเร่ต์จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลัก
ของมนุษยวิทยาได้ ดังนี้

ความเป็นมาของคาบารเร่ต์จังหวัด
ในเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยได้นำทฤษฎีประวัติศาสตร์
ของ ฟรานซ์ โบแอส (Boas, P.1858-1942
อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2537) มาเขียนหลัก
ในการวิเคราะห์และได้ผลการวิจัยว่า คาบารเร่ต์
จังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากคนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า
สาวประเภทสอง หรือเพศทางเลือกอื่น ๆ
ได้รวมตัวกันเป็นสังคมหนึ่งจากการก่อตั้งคณะ
คาบารเร่ต์ในจังหวัดเชียงใหม่หลากหลายคณะ
โดยคณะผู้วิจัยได้นำรายงานการวิจัยของดาว
นภา แจ่มสกุล ที่ได้ศึกษาเรื่อง ทิพพานิ ในปี
พ.ศ. 2535 และรายงานการวิจัยของ พิสิฐ
จันทน์รังสรรค์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ธุรกิจการเต้นโชว์
ที่มีบทบาทต่อแหล่งบันเทิง ในปี พ.ศ. 2538
มาศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลในส่วน
ของความเป็นมาของคาบารเร่ต์ ที่มีความ
สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และแสดง
ให้เห็นถึงพัฒนาการ ความเปลี่ยนแปลง
ของการแสดงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ในส่วนของการศึกษาองค์ประกอบ
ของการแสดง คณะผู้วิจัยได้นำทฤษฎี
นาฏยลักษณ์ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547) ได้
กล่าวถึงนาฏยลักษณ์ ที่หมายถึงลักษณะ

ของนาฏศิลป์สกุลใดสกุลหนึ่ง โดยเฉพาะ
นาฏยลักษณ์เป็นเครื่องบ่งชี้รูปแบบโครงสร้าง
เนื้อหาและวิธีการที่ทำให้เห็นความแตกต่าง
ของการแสดงชุดต่าง ๆ จึงสามารถแยกแยะ
และนำเอาลักษณะเฉพาะออกมาให้ปรากฏ
ชัดเจน ผลการศึกษานาฏยลักษณ์พบว่า
การกำหนดการแสดงออกของนาฏศิลป์ใน
4 ส่วนหลัก ได้แก่ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์
การแสดงดนตรี การแสดง ที่คณะผู้วิจัย
ได้วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบของ
การแสดง โดยแบ่งรายละเอียดสำคัญเป็น
5 ด้าน คือ 1) แนวความคิดการสร้างสรรค์
การแสดง 2) นักแสดง 3) เครื่องแต่งกาย
4) ฉาก และ 5) ท่าเต้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า
องค์ประกอบทุกด้านต้องมีความสอดคล้องกัน
โดยกระบวนการสร้างสรรค์การแสดงใหม่ขึ้นมา
ต้องมีการวางแผนเพื่อหาข้อมูล และแรงบันดาลใจ
ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้สามารถบ่งบอกถึง
ความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงคาบารเร่ต์
ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในส่วนของการแสดง
คาบารเร่ต์ ที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษา
จากรายงานการวิจัยของ นราฤทธิ์ เอี่ยมศิริ
เรื่องการแสดงคาบารเร่ต์ คณะอัลคาซาร์ โชว์
ปี พ.ศ.2540 และรายงานการวิจัยของอริญ
ชัย เสมารัฐ เรื่องการแสดงของคณะ Calypso
Cabaret โรงแรมเอเชีย ปี พ.ศ.2545 ยังมี
ความคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน

การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของ
คาบารเร่ต์ ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อสังคม
โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีหน้าที่นิยมของบรอนิสลอฟ
มาลินอฟสกี (Malinowski, P.1884-1942 อ้างถึง
ใน ยศ สันตสมบัติ, 2537) มาเขียนหลักใน

การวิเคราะห์ได้ว่า มีผลในด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ด้านคุณค่า และด้านสังคม ซึ่งมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานหลายอย่าง เพื่อให้ตนเองมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตประจำวัน การแสดงประเภทต่าง ๆ เช่น นาฏศิลป์ การเต้น และละครอื่น ๆ ย่อมเกิดจากความต้องการของมนุษย์ทั้งสิ้น เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านอารมณ์เพื่อผ่อนคลาย สนุกสนาน เพลิดเพลิน ที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และยังแสดงให้เห็นถึงรสนิยมของคนในสังคมที่มีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน แต่ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ปัจจุบันได้มีการแสดงใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายที่สามารถเข้าชมได้ง่าย ทั้งในรูปแบบของการแสดงสด และการรับชมผ่านทาง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมกันอย่างแพร่หลายในสังคม จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่ขาดไม่ได้เช่นกัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความเป็นมาของคาบาริเรตในจังหวัดเชียงใหม่ได้รับต้นแบบการแสดงมาจากคาบาริเรตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยมีเอกลักษณ์ของการแสดงโดยใช้สาวประเภทสองแสดง มีทั้งการ ร้องเพลง การเต้น การเล่นละคร การแสดงตลก ซึ่งอัตลักษณ์ที่สำคัญของการแสดงคาบาริเรต คือ การลิปซิงค์ของนักแสดงหลักที่ขยับปากให้ตรงกับเนื้อร้องของเพลงโดยไม่ออกเสียง ซึ่งคาบาริเรตในจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแสดงในรูปแบบโรงละคร การแสดงในรูปแบบผับ บาร์ หรือสถานบันเทิง

และ การแสดงในรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ องค์ประกอบของคาบาริเรตในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 รูปแบบที่พบ คือ 1) การแสดงในรูปแบบโรงละคร มีที่นั่งผู้ชมคล้ายกับโรงภาพยนตร์ มีเวทีขนาดใหญ่ พร้อมเครื่องแต่งกาย ฉาก แสง สี เสียง เต็มรูปแบบ จากสามารถเปลี่ยนได้ ใช้นักแสดงเป็นจำนวนมาก ท่าเต้นมีทั้งรวดเร็ว แข็งแรง และสวยงามอ่อนช้อยตามรูปแบบของการแสดง 2) การแสดงในรูปแบบผับ บาร์ สถานบันเทิง มีโต๊ะ บาร์ สำหรับให้นักท่องเที่ยวมานั่งดื่มสังสรรค์กัน พร้อมกับรับชมการแสดงคาบาริเรต เวทีมีขนาดเล็ก ใช้นักแสดง 1-5 คน จากไม่สามารถเปลี่ยนได้ ท่าเต้นเน้นความแข็งแรงเร้าใจ สนุกสนานตามจังหวะทำนองของเพลง เน้นทักษะการเต้นของนักแสดงที่มีความหลากหลายของท่าเต้น และ 3) การแสดงในรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่พบคือ เชียงใหม่ ไนท์ ซาฟารี ที่มีการแสดงคาบาริเรตเป็นส่วนหนึ่ง โดยแสดงบริเวณลานกว้าง จากเป็นธรรมชาติ และมีที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวมารับชมการแสดง ท่าเต้น หรือท่ารำ มีทั้งความแข็งแรงรวดเร็วสนุกสนาน และท่าทางการร่ายรำที่อ่อนช้อยสวยงาม

จากข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของคาบาริเรตในจังหวัดเชียงใหม่ที่ต่อสังคม ซึ่งคาบาริเรตเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว จึงกลายเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท้องถิ่น และพื้นที่ใกล้เคียงอย่างกว้างขวาง จึงเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากนักท่องเที่ยวในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ และยังทำให้นักท่องเที่ยวที่มารับชมการแสดงคาบาริเรต

ได้ซาบซึ้งถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย รวมไปถึงการสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักศึกษาที่มีใจรักการแสดงคาบาริเร่ต์ได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

การแสดงคาบาริเร่ต์ เป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์ มีลักษณะความโดดเด่นเป็นของตนเอง และสามารถเชื่อมโยงไปยังการแสดงประเภทต่าง ๆ ที่มีรูปแบบการแสดงคล้าย ๆ กัน ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถศึกษางานวิจัยฉบับนี้

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการแสดงอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การแสดงคาบาริเร่ต์ มีเพียงกลุ่มที่ให้ความสนใจคือสาวประเภทสอง ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลแล้วเก็บไว้เป็นเอกสารทางวิชาการ และเผยแพร่ข้อมูลเพื่อเป็นการส่งเสริมการแสดง ให้บุคคลในหลากหลายกลุ่มได้รับรู้ข้อมูลเพราะคาบาริเร่ต์เป็นศาสตร์การแสดงแขนงหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้ที่รับชมเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนานได้เช่นเดียวกับการแสดงประเภทอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ดาวนภา แฉงสกุล. (2535). *ทิพพาวณี*. (รายงานวิจัยศิลปศาสตรบัณฑิต (นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- นราฤทธิ์ เอี่ยมศิริ. (2540). *การแสดงคาบาริเร่ต์คณะอัลคาซาร์โชว์*. (รายงานวิจัยศิลปศาสตรบัณฑิต (นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พิสิฐ จงนรังสัน. (2538). *ธุรกิจการเดินโชว์ที่มีบทบาทต่อแหล่งบันเทิง*. (รายงานวิจัยศิลปศาสตรบัณฑิต (นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- มาลินี อาชายุทธการ. (2547). *พื้นฐานนาฏยประดิษฐ์*. (ม.ป.ท.): (ม.ป.พ.).
- มัทนี รัตน์น. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะการกำกับการแสดงละครเวที*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยศ ลันตสมบัติ. (2537). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริมงคล นาฏยกุล. (2551). *นาฏยศิลป์หลักกายวิภาคและการเคลื่อนไหว*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริญชัย เสมารัฐ. (2545). *การแสดงของคณะ Calypso Cabaret โรงแรมเอเชีย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.